

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 7. Mamaluci cum Neophytis infeliciter pugnant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

resque spinis aut aculeis linguam, labra, nares, aures, & membra alia, transfigentes, doloremque coacto risu dissimulantes. Hæc de viris. Fœminæ infra sinum grossis reibus se vestiunt, reliquum corpus vel pingunt, vel insertis lapillis discriminant, præcipue ubera & faciem. Calvitiem sibi etiam faciunt. Occipitium novaculâ lapideâ aut arundineâ abradunt. In morte Casiquiorum suorum sibi omnes mutant nomina, & tristissimè diu noctuque ululantes, per mensem integrum jejuant. Jejunii apud Abipones lex hæc est: Pisces ne comedito, carnem quando & quantum lubet vorato. Binas proles tantum educant, reliquas Atrei plusquam crudelitate trucidant: rationem prolicidii reddunt, nam cum Abipones bello latrocinioque assueti nullam sedem fixam habeant, ibique vivant, ubi stœreas suas in formam oppidi erigunt; inde fit ut plures duabus prolibus, quarum unam circumferbat mater, alteram pater, ne in hostium manus deveniant, vivere non sinant: quod si una, vel utraque proles pedibus suis sic incedat, ut bellum sequi possit, antequam mater tertio quartove pariat, tunc plures duabus non illibenter alunt. Multæ anus sagæ sunt, frequentissimumque exercent cum dæmone commercium. Hæc Patres subinde invitabant, inusitato aliis gentibus gestu, manus supinas harpagonum in morem crebrius contrahentes, rugosoque risu faciem contorquentes, & nescio quid in gutture turbinantes, oreque sibilantes (nam sibilis sese etiam interloquuntur Abipones.) Vix tamen ullus ex hac compellatione fructus sperabatur; inveteratio enim, ut in corporibus, sic in animis, ægerrimè depellitur. Exemplo fit una, quæ morti proxima, cum à Joanne Pastore rogaretur, ut se Baptismo ablui permitteret, aiens, si secus faceret indubjè perituram, & à dæmone æternum cruciandam; respondit dæmonem non esse sibi formidini, quocum diu jam communicasset; Baptisum omnino abs se respui, quod non ignoraret venenum præsentissimum esse: sic, re infectâ, ab infaussto tugurio bonus Pater expulsus est. Non tamen cæterorum eadem conditio est, qui non fictâ benevolentie significatione Socios exceperunt, & Esterensem urbem repetentibus, Caliguilâ duce, per triginta leucas sese frequentissimi comites adjunxere, cibosque ex continua venatione obtulerunt, unanimi consensu multis verbis postulantes, ne diu abesse vellent. Abiponibus adjacent Guamalxæ, aliæque gentes Christiani nominis ignaræ. Per Guamalxas brevissimum iter esse potest ad immensam Calchaquenlem provinciam, quam Osorius & Riparius superioribus annis aliâ viâ pervadentes, suo sanguine consecrârunt.

*Jejunium
Abiponen-
sium.*

*Prolicidium
Abiponen-
sium.*

*Sagæ
perniciæ.*

*Spes aliarum
nationum cõ-
vertendarum.*

TANTIUS rebus Tucumanie Sociis occupatis ad Urvaicam omnia turbabantur. Cum enim ingens bellum ab Mamalucis non tantum parati, sed etiam moveri, nunciarum fuisset; non dubitatum quin illo Urvaicenses, Paranesesque Neophyti impetendi essent. Ad arma itaque clamatum est, seditque sententia, utriusque fluminis vires quoquomodo esse jungendas, & communi consensu profigandum è finibus hostem; ut una clade multa bella conficerentur. Ad id ex omnibus oppidis selecta sunt quatuor Indorum millia, quibus arma data pro opportunitate loci, aliis fundâ, aliis arcu, avito gentis more succinctis. Trecentis capitibus selopi concessi sunt. Vix convenerant ad Mbororeum oppidum, quod in Urvaicensis provincie finibus situm est, cum animos Christiano ritu, & corpora militariter jubentur curare. Exploratores enim nunciaverant hostes abesse tantum unius diei itinere, & trecentis omnino cymbis Acaraguaiam fluvium, qui se in Urvaicam exonerat, occupasse: quadringentos in his Mamalucos, belli robur, Tupicos vero bis mille & septingentos numerari. Accepto nuncio, dum pugna in semoto Urvaicæ sinu ordinatur à nostris, hostis numero fidens, certaque spe ingentis populationis conceptâ, secundo fluvio in nos primus movit. In quem Ignatius Abiaru, Mbororensium dux, quinque cymbas explorabundus educens, deliberatâ morte & causâ fretus, cum commodè potuit, sic fertur hostes alloquutus. *Quo jure Christiani homines, sue salutis obliti, ad alienam expugnandam ruerent? Num satis innocentis cruoris bibissent? Num sufficeret hæcenus tot viduas & orphanos fecisse? Si his non moverentur sacrilegi, saltem meminissent se cum his bellum gerere,*

**CAPUT
VII.**
*Mamaluci
cum Neo-
phitis infe-
liciter pu-
gnant.*

*Prima velli-
tatio.*

qui illos jam iteratò profligassent, qui mortem mallent, quàm infamem periculosamq; animis servitutem servire: suadelis desperarent bellum confici posse: nam se experimento didicisse, Mamalucos esse non tantum Indis, sed Regi Deoq; perduelles. Pro aris & focis, pro salute filiorum & conjugum ad mortem usque dimicaturos, & Patres de Societate IESV institutores suos, quos ipsi nuperrimè ex patriis sinibus exegissent, objectu corporum tutaturos. Sed hostes, verborum parci, ad pugnam omisso responso provocavere, quam nostri Neophyti non detrectavere. Initium pugnae datum auspica explosione majoris tormenti, cujus glande tres Mamalucorum cymbæ depressæ sunt, eo tempore quo Socii & imbellis multitudo in littore Sanctorum nomina publico ritu decurrentes, invocabant nomen Divi Xaverii: littorales sylvæ echo repereussæ reddebant Xaverii nomen, cujus auspiciis educta tota classis feliciter pugnavit. Desperatâ in fluvio victoriâ, hostiis potior pars exercitus descendit in arenam, ubi nihilo infelicius pugnatum à nostris, qui hostem indubiè profligassent, nisi nox prælium difemisset. Atibi etiam ab altera exercitus parte repetitis vicibus præliatum est: sed ubique sine Neophytorum, & semper cum hostium jacturâ. Sub noctem receptui canere visum est, tum ut reficerentur corpora, tum vel maxime ne Neophyti victoriâ feroces prædandi libidine partam victoriam in tenebris temeritate corrumpèrent. Eo die è Neophytis (ne victoriâ phantastica videretur) tres desiderati sunt. Vix illuxerat sequens dies, cum arma denuò capessunt: Mamalucos Tupicosque cingunt; incompósitos ubique feriunt, indubiè paucis horis debellandos, ni obortæ tempestatis beneficio, sese hostes in adjacentes sylvas recepissent. Capris castris Neophyti fugientes insequuti, tandem sub noctem nemusculum ingressos assequuti sunt. Ibi obsessis crecebat magis rabies, quàm audacia. Nostris verò per nemoris spissitudinem, per rupium ardua inviaque, Mamalucos indagantes, eorum rabiem fortitudine cælitus datâ eludebant. Cominûs ubique, duellantium more, manus conferebantur: nam eminûs pugnare, locorum iniquitate prohibebantur. Prælium duabus horis post meridiem, iteratâ hostium fuga, distraxit, quos insequi longâ dimicatione fatigatâ victores nequiverè. Ex nostris tres cæsi, quadraginta vulnerati. Ex hostibus magna multitudo, præsertim Tupicorum, quorum plures certamini superstites, causati Mamalucorum crudelitatem & dominationis insolentiam, ad nos transfugerè.

CAPUT

VIII.

Post pugna
gesta nar-
rantur.Fugientes
Mamaluci
afficiantur.Fugientes
Mamaluci
afficiantur.Ab Gual-
achis.

Portenta.

HOSTES, populationis ad Urvaicam faciendæ spe dejecti, ubi ex fugâ ut-
cumque coaluerunt, communicato consilio, Indos Ethnicos divisis copiis
aggressi sunt; quibus nihilo feciùs cessit latrocinium, quàm bellum. Indi enim,
Theresiam oppidi reliquiæ, ad Tebiquarim fluvium, quò in superioribus depopu-
lationibus confugerant, uni Mamalucorum manipulo se tradentes, solutis vinculis,
impatatos aggressi noctu, magnam cædem fecere; quâ patratâ, sese citatâ omnes
fugâ Paranensibus Neophytis adjunctum venere. Eodem tempore alter latronum
manipulus ab Ethnicis ad internecionem deletus, & alii decè nefariæ depopulationis
præstantissimi satellites, ab excursoribus cum suo decurione crudeliter occisi ferun-
tur. Alia latronum turma fingens se ex Ignatii Abiaru Mbororensium duois factio-
ne esse, multis ad amicum nomen se deditibus libertatem ademit. Eâ ferme arte
usi sunt, qui ad Caaguano captivandos perrexere: cum enim finxissent in suo co-
mitatu venire Patres de Societate, Christianæ legis doctores, multi Barbari Socio-
rum desiderio se eis tradidèrè; sed pars potior contra vim & dolum se defendit.
Mamalucorum plures ab Gualachis, Barbarorum ferocissimis, inhumanissimè
etiam habiti sunt: nam ubi in casses suos inciderant, barbitio capillitioque avulso,
pulpam è brachiis & suris, quâ vescèbantur, detrahebant, corpora truncantes, &
capita cælorum pecticis infixâ, ad terrorem culminibus tuguriorum imponentes:
Tupicorum plurimûs eandem fortunam expertis. Nec portenta defuere in latro-
num detestationem cælitus ostensa, nam multis in locis, ubi hostes castra metati
aut præliati sunt, audiri dicuntur articulatæ voces, quasi sese invicem increpantium,
& crimen in socios derivantium, quibus succedunt læsorum ululatus, armorum

fragor.